

Τα Θεοφάνεια

Αρχιμ. Λεβ Ζιλλέ

Τὰ Θεοφάνεια εἶναι ἡ πρώτη δημόσια ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τὴ Γέννησή Του στὴ Βηθλεέμ, ὁ Κύριός μας εἶχε ἀποκαλυφθεῖ σὲ μερικοὺς προνομιούχους. Σήμερα ὅμως, ὅλοι ὅσοι περικύκλωναν τὸν Ἰωάννη, δηλαδή οἱ μαθητές του, καὶ ὅλο τὸ πλῆθος ποὺ εἶχε κατεβεῖ στὴν ὄχθη τοῦ Ἰορδάνη, γίνονται μάρτυρες μιᾶς πολὺ ἐπισημότερης φανέρωσης τοῦ Ἰησοῦ.

Σὲ τί συνίσταται αὐτὴ ἡ φανέρωση; Ἔχει δύο πτυχές. Ἀφ' ἑνὸς ὑπάρχει ἡ πτυχὴ τῆς ταπεινώσεως στὴν ὁποία ὑπόκειται ὁ Κύριος, καὶ ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸ βάπτισμα. Ἀφ' ἑτέρου, ἡ πτυχὴ τῆς δόξας, ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη μαρτυρία ποὺ ὁ Πρόδρομος δίνει γιὰ τὸν Ἰησοῦ καί, σ' ἓνα ἐπίπεδο ἀπείρως ἀνώτερο, ἡ θεία μαρτυρία ποὺ ὁ Πατὴρ καὶ τὸ Πνεῦμα παρέχουν γιὰ τὸν Υἱό.

Θὰ ἐξετάσουμε ἀπὸ κοντὰ καὶ τίς δύο πτυχές· πρῶτα ὅμως ἄς κρατήσουμε τοῦτο: κάθε φανέρωση τοῦ Χριστοῦ, τόσο μέσα στὴν Ἱστορία ὅσο καὶ στὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου, εἶναι

φανέρωση δόξας καὶ ταπεινώσεως ταυτοχρόνως. Ὅποιος διαχωρίζει αὐτὲς τὶς δύο πτυχὲς τοῦ Χριστοῦ, κάνει σφάλμα ποὺ διαστρεβλώνει ὅλη τὴν πνευματικὴ ζωὴ. Δὲν μπορῶ νὰ πλησιάσω τὸν δοξασμένο Χριστὸ χωρὶς τὴν ἴδια στιγμὴ νὰ πλησιάσω τὸν ταπεινωμένο Χριστό, οὔτε νὰ πλησιάσω τὸν Χριστὸ στὴν ταπείνωση Τοῦ χωρὶς τὴ δόξα Του. Ἄν ἐπιθυμῶ νὰ φανερωθεῖ μέσα μου, μέσα στὴ ζωὴ μου, αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ παρὰ μόνον ἂν ἀγκαλιάσω Αὐτὸν ποὺ ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος μὲ θερμὴ ἀφοσίωση ὀνόμαζε ὁ ταπεινὸς Χριστὸς καὶ ἂν μὲ τὸ ἴδιο σκίρτημα λατρεύσω Ἐκεῖνον ποὺ εἶναι Θεός, Βασιλεὺς καὶ Νικητής. Νὰ τὸ πρῶτο δίδαγμα τῶν Θεοφανείων.

Ἡ ταπείνωση τῶν Θεοφανείων συνίσταται στὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Χριστὸς ὑποβάλλει τὸν ἑαυτό Του στὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου ποὺ εἶναι βάπτισμα μετανοίας. Ἐκεῖνος κατ' ἀρχὴν ἀρνεῖται, ἀλλὰ ὁ Ἰησοῦς ἐπιμένει: «Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρόπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην». (Ματθ. 3:13-15). Χωρὶς ἀμφιβολία, ὁ Χριστὸς δὲν εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ κανένα ἐξαγνισμό ἐκ μέρους τοῦ Ἰωάννη, ἀλλὰ τὸ βάπτισμα ποὺ πρόσφερε ὁ Ἰωάννης, αὐτὸ τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας μὲ σκοπὸ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν, προετοίμαζε γιὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Μεσσία. Καὶ ὁ Ἰησοῦς, πρὶν κηρύξει τὴν ἔλευση αὐτῆς τῆς Βασιλείας, θέλησε νὰ περάσει καὶ νὰ κάνει κι ὁ ἴδιος χρῆση ὅλων τῶν προπαρασκευαστικῶν φάσεων.

Ἐνῶ ἦταν Αὐτὸς τὸ πλήρωμα, θέλησε νὰ ἀναλάβει ὅλα ἐκεῖνα ποὺ ἦταν ἀκόμη ἀτελῆ καὶ ἀσυμπλήρωτα. Δεχόμενος ὅμως τὸ Ἰωάνναιο βάπτισμα ὁ Ἰησοῦς ἔκανε κάτι πολὺ περισσότερο ἀπὸ μία ἀπλὴ ἐπιδοκιμασία καὶ ἐπίσημη ἐπικύρωση μιᾶς τελετῆς πρὶν τὴν μεταβάλλει, πρὶν τὴν ἐντάξει ὡς ἀτελῆ στὸ τέλειο. Αὐτὸς ποὺ ἦταν ἀναμάρτητος ἔγινε φορέας τῶν ἁμαρτιῶν μας, τῆς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, καί, στὸ ὄνομα ὅλων τῶν ἁμαρτωλῶν, ἔκανε μία δημόσια κίνηση μετανοίας. Θέλησε ἀκόμη νὰ μᾶς διδάξει τὴν ἀνάγκη τῆς μετανοίας καὶ τῆς μεταστροφῆς· πρὶν ἀκόμη πλησιάσουμε τὸ χριστιανικὸ βάπτισμα, πρέπει νὰ δεχτοῦμε τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννη, δηλαδὴ νὰ περάσουμε ἀπὸ μία ἀλλαγὴ νοῦ, ἀπὸ μία ἐσωτερικὴ καταστροφή. Πρέπει νὰ ἐπιδείξουμε ἀληθινὴ συντριβὴ γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας. Σὲ ὅ,τι μᾶς ἀφορᾷ, ἡ μετάνοια

εἶναι ἡ ταπεινὴ πλευρὰ τῶν θεοφανείων.

Καὶ ἐδῶ, πρέπει νὰ ὑπερβοῦμε τὸν περιορισμένο ὀρίζοντα τοῦ Ἰωάννειου βαπτίσματος, γιὰ νὰ θυμηθοῦμε ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε βαπτισμένοι ἐν Χριστῷ. Τὸ χριστιανικὸ μας βάπτισμα μᾶς ἔπλυνε καὶ μᾶς ἐξάγνισε. Κατήργησε μέσα μας τὸ προπατορικὸ ἀμάρ- τημα καὶ μᾶς ἔκανε καινὴ κτίση. Προφανῶς ἤμαστε παιδιά ὅταν βαπτιστήκαμε. Ἡ χάρη τοῦ Μυστηρίου ὑπῆρξε ἡ θεία ἀνταπόκριση ὄχι στὸ δικό μας προσωπικὸ αἴτημα, ἀλλὰ στὴν πίστη ἐκείνων ποὺ μᾶς ὁδήγησαν στὸ βάπτισμα καὶ στὴν πίστη ὀλόκληρης τῆς Ἐκκλησίας ποὺ μᾶς ἀναδέχθηκε. Ἡ βαπτιστικὴ λοιπὸν αὐτὴ χάρη ὑπῆρξε κατὰ κάποιο τρόπο προσωρινὴ καὶ ὑπὸ προϋποθέσεις: μεγαλώνοντας καὶ ἀποκτώντας συνείδηση τῶν πραγμάτων, θὰ ἐπικυρώναμε μέσα ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη ἐπιλογή μας τὴν πράξη τοῦ βαπτίσματός μας.

Τὰ θεοφάνεια εἶναι καθ' ὑπερβολὴ ἡ γιορτὴ τοῦ βαπτίσματος, ὄχι μόνον τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικοῦ μας. Εἶναι μία θαυμαστὴ εὐκαιρία νὰ ἀνανεώσουμε τὸ πνεῦμα τοῦ βαπτίσματος ποὺ δεχθήκαμε καὶ νὰ ἀναζωπυρώσουμε τὴ χάρη τὴν ὁποία μᾶς ἐπιδασίλευσε. Διότι, ἡ χάρη τῶν Μυστηρίων, ἀκόμη κι ἂν διακοπεῖ ἢ ἀνασταλεῖ λόγω τῆς ἀμαρτίας, μπορεῖ νὰ ἀναβιώσει μέσα μας, ἐὰν στραφοῦμε καὶ πάλι εἰλικρινὰ πρὸς τὸν θεό. Στὴ σημερινὴ γιορτὴ τῶν θεοφανείων, ἅς ζητήσουμε ἀπὸ τὸν θεὸ νὰ μᾶς λούσει καὶ πάλι, πνευματικά, ὄχι μὲ τὴν ὑλικὴ ἔννοια, στὰ νερὰ τοῦ βαπτίσματός μας. Ἄς βυθίσουμε ἐκεῖ τὴν παλιὰ ἀμαρτωλὴ μας φύση, διότι τὸ βάπτισμα εἶναι ἕνας μυστικὸς θάνατος- ἅς διασχίσουμε τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα ποὺ χωρίζει τὴν αἰχμαλωσίαν ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἅς βαπτιστοῦμε μαζὶ μὲ τὸν Ἰησοῦ στὸν Ἰορδάνη, γιὰ νὰ καθαριστοῦμε, ὄχι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ἰωάννη ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Κύριον.